

MEMO

AAN Algemeen Bestuur
VAN Rob Welten/Marcel Reefhuis
DATUM 10 juli 2017
ONDERWERP Ontwikkelingen spoorveiligheid

Ontwikkelingen spoorveiligheid

Op 8 mei jl. is het bestuur van Veiligheidsregio Twente nader geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot de risicoplafonds voor het transport van gevaarlijke stoffen in Twente. In dat overleg heeft het bestuur besloten om actief een standpunt uit te dragen over de aanhoudende overschrijdingen van de risicoplafonds. Daarbij is de wens geuit om het standpunt te laten begeleiden door een persbericht.

In deze memo wordt u geïnformeerd over de laatste ontwikkelingen naar aanleiding van een aantal bestuurlijke overleggen, alsmede over een brief van de staatssecretaris aan de Tweede Kamer waarin aanvullende maatregelen worden aangekondigd.

Bestuurlijke overleggen

In het bestuurlijk overleg van 19 mei jl. kwamen de bestuurders uit Oost-Nederland bij elkaar met als doel overeenstemming te bereiken over de te volgen strategie richting twee bestuurlijke overleggen¹ met de staatssecretaris. Burgemeester Welten heeft namens het bestuur van Veiligheidsregio Twente in het overleg het voorstel gedaan een statement uit te laten gaan met de oproep aan de staatssecretaris om met extra maatregelen te komen om aan de risicoplafonds te voldoen. De deelnemers aan het overleg gingen daar unaniem in mee.

Dit statement is door de Oost-Nederland vertegenwoordigers vervolgens ingebracht in de daaropvolgende bestuurlijke overleggen met de staatssecretaris. Om te beginnen in de Stuurgroep Basisnet op 9 juni en later op 15 juni in het Platform Spoorveiligheid. In de beide overleggen heeft de staatssecretaris haar aanvullende maatregelen toegelicht. Deze heeft zij na afloop van het overleg op 15 juni in een brief aan de Tweede Kamer gestuurd. De brief aan de Kamer is als bijlage bij deze memo meegestuurd.

Aanvullende maatregelen ministerie

Uit de brief aan de Tweede kamer kan worden geconcludeerd dat de staatssecretaris bereid is aanvullende (en verregaande) maatregelen te treffen. De staatssecretaris constateert dat zonder ingrijpende maatregelen de overschrijdingen van de risicoplafonds zullen blijven bestaan. Daarom kondigt de staatssecretaris extra maatregelen aan:

- Het instellen van een loket bij ProRail moet zorgen voor sturing op de risicoplafonds vooraf. Dit loket dient proactief overleg en informele sturing te stimuleren. Ook wil de staatssecretaris dat er tweejaarlijks prognoses worden herhaald. De komende halfjaar zal het ministerie vol gaan inzetten op de realisatie van dit loket.
- Mocht de voorgestelde aanpak met het loket onvoldoende effectief blijken, dan wil de staatssecretaris aan het eind van het jaar snel kunnen handelen. Het routeringsbesluit gaat daarom de vervolgstap in: de consultatie van het besluit. Decentrale overheden krijgen de mogelijkheid op dit besluit te reageren.

¹ Stuurgroep Basisnet en Platform Spoorveiligheid

- Via een zorgvuldig traject zal gekeken worden naar een herijking van risicoplafonds, omdat bij de realisatie van het basisnet te rigide is ingezet op maximale afwikkeling van vervoersstromen via de Betuweroute. Daarbij zal rekening worden gehouden met plaatsgebonden risico en de gevolgen voor het groepsrisico.
- Er komt een prestatieregeling voor het optimaal benutten van de Betuweroute voor vervoer van gevaarlijke stoffen.
- Verleggen van vervoersstromen: de Tsjechiëtrein met brandbare gassen is (pas) nu daadwerkelijk omgeleid en gaat bij Venlo direct de grens over.
- Modal-shift binnenvaart: er zijn herkomst-bestemmingsrelaties onderzocht die geschikt zijn voor een verplaatsing van spoorvervoer naar vervoer via binnenvaartschepen. Dit zal echter pas op de (middel)lange termijn tot resultaat leiden.

Overigens wordt in de brief aangegeven dat er geen onverantwoorde risico's zijn. Voor het plaatsgebonden risico klopt dit zeker, maar voor het groepsrisico kan deze conclusie niet zondermeer getrokken worden. De kaders voor externe veiligheid worden bepaald door het risico dat een persoon kan komen te overlijden als gevolg van activiteiten met gevaarlijke stoffen (het plaatsgebonden risico) én de kans dat een grote groep mensen komt te overlijden (het groepsrisico). Het verslag van de werking van het basisnet (een bijlage bij de brief aan de Tweede Kamer) geeft aan dat de overschrijding van de risicoplafonds in dichtbevolkte gebieden een indicatie zijn dat het groepsrisico toeneemt, maar dat het complexe berekeningen vergt (met inzicht in de ruimtelijke ontwikkeling rond het spoor) om de hoogte vast te stellen. Pas met inzicht in beide kan gesteld worden of er sprake is van verantwoorde risico's. Vanuit Veiligheidsregio Twente zal in vervolgtrajecten, met name in relatie tot de herijking van risicoplafonds, aandacht worden gevraagd voor het groepsrisico.

In ieder geval worden met de brief concrete maatregelen aangegeven en wordt bovendien een concrete termijn genoemd: het eerste half jaar vol inzetten op het loket voor sturing vooraf en eind dit jaar in staat zijn eventueel het routeringsbesluit in te zetten. De brief van de staatssecretaris komt dus in belangrijke mate tegemoet aan de oproep vanuit Oost-Nederland.

Overigens hebben diverse regionale media op 15 juni jl. berichtgeving gewijd aan het transport van gevaarlijke stoffen. Dit is niet geïnitieerd vanuit een gezamenlijk persbericht, omdat in overleg met het ministerie besloten was de brief van de staatssecretaris af te wachten alvorens met een eventueel persbericht te komen. Desondanks is er wel publieke aandacht geweest voor het onderwerp.

Vervolg

De Provincies Overijssel en Gelderland treden coördinerend op namens de decentrale overheden in Oost-Nederland. In beide Gedeputeerde Staten is de brief van de staatssecretaris aan de orde geweest en is besproken of het nog opportuun is om een oproep en brief aan de staatssecretaris uit te doen. Gelet op de recente berichtgeving in de media en de actieve inzet voor aanvullende maatregelen van de staatssecretaris hebben beide Gedeputeerde Staten besloten dat er nu geen oproep of brief meer uitgaat.

Uiteraard zullen de ontwikkelingen via het algemeen overleg van de Tweede Kamer worden gevolgd en blijven de decentrale overheden een vinger aan de pols houden door de kwartaalrapportages te blijven beoordelen en met een actieve rol in de toegezegde afstemming met de decentrale overheden over het routeringsbesluit en herijking van risicoplafonds.